

Ohlašování.

I. Rádně upravené ohlašování jest nejdůležitějším základem policejní činnosti. Ani praeventivní ani bezpečnostní policie nemohou tohoto důležitého pomocného prostředku postrádati, mají-li účelu svému zadost učiniti a před omyly a podvody býti uchráněny. Aby se pokud možná nejpodrobnější vědomosti nabylo o osobách, ve větších místech byl i jen dočasně se zdržujících vydalo min. vn. nař. ze dne 15. února 1857 č. 33 ř. z., kteréz tvoří základ nyní platného institutu ohlašování. V tomto nařízení činí se rozdíl mezi místy, kde se nachází zeměpanský úřad policejní, a místy, kde takového úřadu není.

II. Obce se sídlem zeměpanského úřadu policejního.

Ohlašování v obcích, v nichž nalezá se sídlo zeměpanských úřadů policejních, má se dle cit. min. nař. i na dále řídit dle předpisů posavade platných. V případě však, že by předpisy ty v jednotlivých místech nedostačovaly, má zemský úřad politický přihlížeti ke zvláštním místním poměrům ohlašování dle vzoru min. nař. ze dne 16. května 1849 č. 250 ř. z. pro Vídeň vydaného upravití a příslušné předpisy o ohlašování pak u všeobecnou známost uvést (§ 1). Nařízení toto odkazuje k speciálním předpisům, jež buď dříve existovaly nebo jež ve smyslu předpisu pro Vídeň byly vydány. Tak platí nyní pro Prahu vyhl. měst. hejtmanství pražského ze dne 10. ledna 1809, ze dne 16. ledna 1819, ze dne 24. března 1857; pro Brno a Olomouc ze dne 21. března 1857 č. 14 z. z.; pro Opavu a Bělsko ze dne 31. května 1858 č. 6 z. z.; pro Vídeň ze dne 16. května 1849 č. 250 ř. z., ze dne 16. dubna 1852 č. 160 a ze dne 23. prosince 1859 č. 15 ř. z.; pro Štýrský Hradec ze dne 3. ledna 1794, Linec ze dne 15. listopadu 1814, Salcburk ze dne 3. února 1855 č. 88, ze dne 15. března 1857 č. 9 z. z., pro Celovec ze dne 15. března 1857 č. 5 z. z., pro Innomostí, Trident a Bregenz ze dne 25. května 1857 č. 11 z. z., Krakov a Podgorici ze dne 10. března 1857 č. 4 z. z.; pro Čechy ze dne 16. května 1849 č. 64 a ze dne 6. března 1854 č. 9 z. z.; pro Moravu ze dne 13. září 1857 č. 40 z. z., pro Slezsko ze dne 1. února 1878 č. 10 z. z., pro Dolní Rakousy ze dne 31. října 1851 č. 362 z. z., pro Štýrsko ze dne 16. srpna 1851 č. 253 a ze dne 22. března 1855 č. 11 z. z., pro Korutany ze dne 12. ledna 1877 č. 1 z. z., pro Krajinu ze dne 26. prosince 1854 č. 4 z. z. a 20. září 1858 č. 24 z. z., pro Tyroly ze dne 15. srpna 1851 č. 226, 22. září 1855 č. 26, 28. dubna 1859 č. 35, 7. února 1860 č. 6 z. z., pro Přímoří ze dne 28. srpna 1852 č. 217 z. z., pro Dalmacii ze dne 5. března 1851 č. 66 a 10. listopadu 1854 č. 43 z. z., pro Halič ze dne 5. srpna 1851 č. 258 z. z., pro Bukovinu ze dne 1. března 1857 č. 12 z. z. Tyto speciální předpisy ohlašovací uvádějí jak osoby, které mají býti ohlášeny, tak i osoby, jež ohlášení mají učiniti a vyslovují zároveň ustanovení trestní.

Jelikož cit. min. nař. odvolává se k vídeňskému ohlašovacímu předpisu ze dne 16. května 1849 č. 250 a ze dne 29. března 1852 (č. 160 z. z.) jako ke vzoru, budiž tu obsah tohoto předpisu stručně uveden: Vlastník, sekvestr nebo jinaký správce domu má každou nově přistěhovavší stranu, ať sama užívá obydlí nebo přenechá je někomu jinému, ohlásiti u příslušného komisariátu a to do 24 hodin po uplynutí zákonné lhůty stěhovací. Jestliže najalo byt více stran společně, budiž ohlášena každá jednotlivá strana zvlášť (§ 1). Rovněž vystěhování se hlavní strany budiž

ohlášeno s udáním místa, kam se odstěhovala (§ 2). Nastanou-li změny mimo obyčejný termin stěhovací, budiž ohlášení učiněno do 24 hod. (§ 3). V téže lhůtě má vlastník nebo správce domu ohlásiti každou změnu ve vlastnosti strany, zejména jestliže hlavní nájemce stane se podnájemcem, nebo naopak (§ 4). Přestoupení uvedených předpisů tresce se pokutou od 5 do 100 zl. konv. m. (§ 5). Nájemce bytu jest povinen do 24 hodin ohlašovací lístkem ohlásiti své podnájemce, nocleháře, příbuzné nebo osoby sešvakřené, vychovatele, vychovatelky, spolčníky, předčítatele, domácí učitele, tajemníky a t. d. (§ 6). Rovněž ohlašovací lístky budiž ohlášení všichni živnostenská pomocníci a dělníci, jestliže sdílejí se služebním pánem společné obydlí (§ 7). Při ohlašování osob do služby vstupujících nebo ze služby vystupujících budiž šetřeno čeledního řádu (§ 8). Představení veřejných nebo soukromých ústavů vyučovacích, konviktů, akademií, alumnátů, klášterů, konventů, nadací, chorobinců a zaopatřovacích ústavů mají ohlásiti obyvatele a sluhy svého ústavu jakož i příslušné změny archem o změnách a ohlašovací lístkem. Totéž platí o představených nemocnic, kteří však jsou povinni ohlásiti příchozí nemocné jen tehdy, nemají-li tito v obvodu města Vídně stálého bydliště (§ 9). Majitelé zájezdnic hospod a majitelé hostinců, kteří mají právo cizince přechovávat, mají vésti knihu cizinců a příchozí ohlásiti do 12 hodin ohlašovací lístkem nebo opisem listu z protokolu cizinců (§ 10). Majitelé nocleháren musí vésti záznamy, jež vždy musí býti úřadu přístupny (§ 11). Hostinští, kteří přechovávají cizince nejspíše k tomu oprávněni, budiž potrestáni, v případě opětování budiž jim koncese odňata (§ 12). Přestoupení těchto předpisů tresce se pokutou nebo vězením, při čemž za každých 5 zl. pokuty se počítá 1 den vězení (§ 13). Řízení přísluší úřadu posavad příslušnému (§ 14); nesprávné ohlášení podléhá zákonu trestnímu (§ 15). Tresty v §§ 6—10 tohoto nař. vytčenými tresce se též, kdo neohlásí odchod osob v těchto §§ uvedených, jako podnájemců, noclehářů (vyhl. míst. dolno-rak. ze dne 16. dubna 1852 č. 166 z. z.).

Dle vzoru tohoto nařízení pak po r. 1857 vydány veškeré předpisy o ohlašování s ohledem k místním poměrům přiměřeně upravené, jimiž nařízeno, že majitelé, správci atd. domu hlavní nájemce, tito opět podnájemce a domácí lidi mají ohlásiti, kdežto hostinští a majitelé nocleháren, představení klášterů a ústavů jsou povinni ohlásiti cizince, čímž zahrnuty jsou veškeré osoby v místě se zdržující, kteréž mají býti ohlášeny.

III. Ohlašování v místech, kde není sídlo zeměpanského úřadu policejního.

1. Příslušnost: O ohlašování pečuje obecní představený pod dozorem a řízením politického úřadu okresního. V rozsáhlejších obcích může okresní hejtmanství pro odlehle části obce ustanoviti občana tam bydlícího, jenž ohlášky pro obecního představeného přijímá a jemu je pak každý týden ve známost uvádí. Majitelé dřívějších panských statků (Halič, Bukovina) mohou ohlášení podávati přímo u okresního politického úřadu.

2. Ohlašování cizinců: V městech, kde se nachází sídlo okresního politického úřadu jakož i ve větších průmyslových místech, mají hostinští oprávněni přechovávat cizinců, vésti knihu cizinců obsahující 9 oddělení (rubrik). »Cizinci« rozumí se tu ti, kdo nejsou k obci příslušnými nebo v dotyčném místě nemají svého řádného bydliště. Kniha cizinců musí býti obecním úřadem stránkována, musí býti nepřerušeně vedena

a vždy přístupna k nahlédnutí kontrolujících orgánů (okr. pol. úřadu, četnictva). Hostinský má knihu cizinců ihned předložiti přenocujícímu cizinci, kterýž má její rubriky vyplniti; jestliže by se zdráhal, budiž o tom ihned učiněno oznámení obecnímu představenému nebo jeho zástupci po případě politickému úřadu okresnímu. Ohlášení cizince má se státi z pravidla ohlašovací lístkem (9 rubrik) v den jeho příchodu a přijde-li cizinec pozdě večer, nejdéle do 9 hodin ráno. Zemská vláda může ustanoviti, že hlášení má se díti toliko předložením knihy cizinců. V průmyslových místech mají kromě hostinských i všichni ostatní poskytovatelé noclehů cizince u sebe přenocující ohlásiti; způsob, jakým se to má díti, určí zemská vláda. V noclehárnách (Herberge) budtež vedeny protokoly o 9 rubrikách. Majitelé jejich mají si od příšlých pomocníků vyžádati pracovní knížku nebo jinaké průkazy a dle nich příslušné rubriky ve svém protokolu vyplniti; zdráhal-li by se pomocník své průkazy předložiti, neměl-li by žádných nebo byl-li by jinak podezřelý, budiž o tom neprodleně oznámení učiněno.

3. Ohlašování služebnictva: Čeled, tovaryše, živnostenské a pracovní pomocníky a učně musí jich zaměstnatelé všude nejdéle do tří dnů po jich přijetí nebo propuštění ohlásiti. Tuláky a lidi jinak podezřelé nesmí nikdo u sebe přechovávat; nebylo-li by je lze odbyti, budiž o tom učiněno oznámení.

4. Dozor: Obecní představený jest povinen knihy cizinců a záznamy v noclehárnách kontrolovati a o odstranění jich vad pečovat; rovněž jest povinen k noclehárnám a odlehlým hostincům dohlížeti a legitimace cizinců zkoušeti. Pokud osoby nemající výkazu nebo osoby jinak podezřelé má obecní představený zadržeti a dodati politickému okresnímu úřadu, ustanovuje zvláštní instrukce. Obecní představený má písemná ohlášení cizinců dle časového postupu ukládati a pokud třeba, též vésti protokol o cizincích s knihou cizinců souhlasící, do něhož pak všechna ohlášení zapisuje. Týmž způsobem má si počínati i ve příčině ohlášení čeledi, tovaryšů a učnů.

5. Předpisy o ohlašování byly doplněny nař. min. vn. a policie ze dne 15. ledna 1860 č. 20 ř. z., dle něhož mají knihy cizinců nyní obsahovati 6 rubrik a sice: den příchodu, jméno křestní a příjmení, charakter nebo zaměstnání, obyčejné bydliště, cestovní listiny, průvod, den a směr odchodu, z nichž prvních 5 vyplňuje cestující, šestou pak ten, kdo nocleh poskytuje, a pronajímatelům t. zv. hôtélů garni uložena rovněž povinnost vésti knihy cizinců. Vedle toho bylo ohlašování cizinců v klášterech se zdržujících upraveno nař. min. vn. ze dne 20. března 1876 č. 10382, kteréž však nebylo veřejně vyhlášeno. Dle toho představení veškerých mužských a ženských klášterů, konventů a nadací resp. místní představení jejich jsou povinni ohlásiti resp. odhlásiti každého cizince v těchto ústavech přenocujícího; to netýká se vlastních členů konventu, kteří jsou rakouskými státními občany a bydlí v zemi, kde klášter, konvent nebo nadání se nachází. Cizinci, kteří nejsou rakouskými státními občany, budtež ohlášení do 24 hodin zasláním ohlašovacího lístku politickému úřadu, cizinci tuzemští pak seznamy. V místech náležejících k úřednímu obvodu policejního úřadu budtež tato ohlášení učiněna tomuto úřadu.

IV. Přestupky.

Veškeré přestupky ve příčině předpisů o ohlašování byly až do r. 1874 trestány dle nař. min. vn., sprav. a nejv. úřadu policejního ze dne 2. dubna

1858 č. 51 ř. z. politickými úřady resp. v místě se nacházejícím úřadem policejním a to peněžitou pokutou nebo vězením od 1 do 14 dnů.

Ohledně řízení, odvolání a promlčení platí ustanovení min. nař. ze dne 3. dubna 1855 č. 61 a ze dne 5. března 1858 č. 34 ř. z. Tímto předpisem byla zrušena příslušnost soudů ve příčině přestupků předpisů o ohlašování v trestním zákoně obsažených, avšak článkem VIII. uvoz. zák. k tr. ř. ze 23. května 1873 opět soudům byly přiznána. Jsou to přestupky, jichž

1. dopouští se vlastník, administrátor, sekvestor nebo správce domu, neoznámí-li v čas změn, jež nastaly ve příčině jich nájemníků (§ 320, a) tr. z.),

2. nájemce, jenž pokoj dle týdnů nebo měsíců dává v podnájem nebo přechovává nocleháře, neučiní-li o každé změně oznámení do 24 hodin (§ 320, b) tr. z.);

3. přestupek, jehož se dopouští hostinský ku přechovávání cizinců oprávněný, neohlásí-li přenocujícího cizince (§ 320, c) tr. z.); a konečně

4. přestupek, jehož dopouští se hostinský, kterýž nemá práva cizince přechovávat, tím, když cizinci nocleh poskytl (§ 320, d) tr. z.).

Ve příčině všech přestupků tuto uvedených jest však soud jen tenkrát příslušným, jestliže byly spáchány v místech, kde byly vydány zvláštní předpisy o ohlašování všech obyvatelů a cizinců bezpečnostnímu úřadu, jinak jde o pouhé přestupky policejní, jež přísluší před senát obecní (§ 62 česk. zř. ob.) a jež trestají se dle min. nař. ze dne 2. dubna 1858 č. 51 ř. z.

Rovněž všechny ostatní přestupky předpisu min. nař. ze dne 15. února 1857 ř. z. a speciálních nař. větších měst (pokud nejsou trestny již dle trestního zákona), trestají se toliko dle min. nař. ze dne 2. dubna 1858 a to obecním senátem resp. v místě se nacházejícím úřadem policejním, jako ku př. opominuté ohlášení členů domácnosti, nedostatečné vedení knih cizinců, opominuté ohlášení čeledi, tovaryšů, učedníků a j. O povinnosti ohlašovat čeledi obsahují bližší ustanovení speciální čelední řády (viz čl. Čeledi).

V. O s o b y v o j e n s k é.

Hlášení osob náležejících ke svazku vojenskému jest upraveno předpisy evidenčními. Pravidlem jest, že všichni trvale dovolení vojáci záložníci mají se ohlásiti u obecního představeného místa svého pobytu nejdéle do 14 dnů po svém vystoupení z činné služby, neaktivní branci nebo záložníci do 14 dnů po svém vřadění; rovněž budiž ohlášena každá změna pobytu nebo bydliště. Týmž způsobem mají se u okresního šikovatele ohlásiti příslušníci mužstva zeměbrany. Podrobné předpisy o povinném hlášení vojnů obsahují předpisy evidenční a jsou vyznačeny též v každém vojenském resp. zeměbraneckém pase. Nař. min. války ze dne 13. prosince 1851 č. 9 z r. 1852 rozšířilo povinné hlášení i na osoby vojenské a ustanovilo, aby předpisy trestního zákona ve příčině povinného hlášení (nyní § 320, a) a b) tr. z.) osobám vojenským co nejpodrobněji na paměť byly uvedeny.

VI. Nepravé ohlášení.

Ku ohlašování cizinců užívá se z pravidla ohlašovacích lístků, jež obsahují tytéž rubriky jako kucha cizinců. Kdo v ohlašovacím lístku nesprávně udá jméno nebo stav, zaměstnání nebo vůbec jiné okolnosti nebo snaží se, vyjímajíc trestní vyšetřování, v omyl uvésti policii nebo vůbec státní neb obecní úřad křivým udáním svého jména, rodiště, stavu nebo jiných svých poměrů, dopouští se přestupku, jenž dle § 320 e) tr. z.

tresce se prostým vězením, byl-li tu úmysl podvodný k oklamání úřadu směřující, těžkým žalářem; podle okolností může pachatel z dotyčného místa, nebo, je-li cizincem, i z veškerých korunních zemí býti vyhostěn.

Ohledání a pytvání mrtvol.

I. Část všeobecná.

Jest nepochybné, že ohledání a pytvání mrtvol, které jest také zahrnuto ve slově »obdukcce«, jest důležité, jak v trestním tak v civilním právu. Obdukcí lidské mrtvoly má býti zjištěna příčina smrti, dále okolností, zdali smrt přirozeným nebo násilným způsobem nastala, zda sebevraždou či zločinným nebo kulposním jednáním třetích osob, a konečně má býti zjištěn čas, kdy smrt nastala. Četné případy potvrzují důležitost obdukcce a jestliže přes všecken pokrok techniky pytevni, zde neb onde mnohá důležitá otázka pro trestního soudce zůstane nerozluštěna, stala se přece moderní pytva pro statistiku trestní činitelem veledůležitým, který pro zjištění skutkové povahy trestního činu poskytuje material nejzávažnější. Nejobtížnější otázkou, která má býti ohledáním a pytvou mrtvoly rozřešena jest, zda příčina spočívá ve vlastním nebo cizím zavinění, zda tedy spočívá v náhodě, samovraždě, vraždě, neopatrnosti nebo chybě léčební, při čemž jednotlivé okolnosti dotyčného případu největší opatrnosti vyžadují.

II. Pojem.

Řád trestní jedná v 11. hlavě pod nápisem »o ohledání a znalcích« o řízení při vyšetřování konaném o zabití a tělesném poranění. V §§ 127 až 131 tr. ř. jest upraveno řízení o ohledání mrtvol a jich pytvě.

Ohledání mrtvoly záleží ve vnějším prohlednutí její lékařem nebo lékařským funkcionářem (ohledačem mrtvol) za tím účelem, by odborným lékařským nálezem na jisto postaveno bylo, že smrt nastala, zda přirozeným nebo nepřirozeným způsobem a které vnější známky tomu nasvědčují.

Pytva je vnitřní ohledání, tedy umělé otevření a odborné ohledání mrtvoly a sice hlavy, prsou a dutiny břišní.

III. Zásady.

1. O všech nepřirozených úmrtích, při kterých stává podezření, že povstala trestním jednáním, anebo při kterých z prvního vnějšího vyšetření a z předběžného vnějšího ohledání úřadem politickým beze vší pochyby na jevo vychází, že smrt byla přivedena pouhou náhodou nebo samovraždou, jest trestnímu soudu učiniti o z n á m e n í (nař. min. ze dne 8. dubna 1857 č. 73 ř. z.).

2. Spozoruje-li se při obdukcí politickým úřadem nařízené, že by se měla předsevzítí pytva soudní, má se v pytvě ihned ustati a příslušný trestní soud, pokud možno telegraficky nebo zvláštním poslem vyrozumět (min. výnos ze dne 14. února 1888 č. 13600 z r. 1886).

3. Ohledání a otevření mrtvol má místo, je-li při úmrtí podezření, že toto nastalo buď zločinem nebo přečinem.

4. Z pravidla jest ohledání a otevření mrtvol předsevzítí před pohřbem. Poněvadž dle prozatímního návodu pro ohledače mrtvol pohřbení teprve po uplynutí 48 hodin po úmrtí se státi může, mohla se z pravidla soudní pytva předsevzítí teprve druhého dne po úmrtí. Tento čas je také proto nejpráhodnější, ježto známky smrti v čase tom se úplně a beze vší pochybnosti vyvinou, kdežto hniloba po nejvíce ještě nenastane